

Prædiken til midfaste søndag d. 22. marts 2020.

”Den der forlanger musik
I stedet for lirekasser
Glæde i stedet for fornøjelse
Virkeligt arbejde i stedet for erhverv
Ægte lidenskab i stedet for legeværk
Har intet hjem i denne kønne verden”

Ordene stammer fra Eik Skaløe. Skaløe var med i den legendariske gruppe Steppeulvene, som var blandt de første der på mere varig vis italesatte dele af hippiebevægelsen herhjemme. En bevægelse som desværre eksperimenterede med stoffer, så meget talent gik tabt.

Men selv om der var meget i datidens søgen, som ignorerede det naive i troen på, at stoffer kunne give en let adgang til indsigt og erkendelse, var der også en velgørende længsel, som udtrykkes i de sympatiske linjer fra 60erne. Her er Skaløe på linje med mange andre, der har formuleret en længsel efter dybere meningsfylde end den, der synes at ligge i den overfladiske tilgang til tilværelsen, som altid truer os. En tilgang, der ikke udtrykkes i en længsel, men som blot stræber efter tilfredsstillelse. Forskellen mellem de to er, at tilfredsstillelsen retter sig indad mod mennesket, længselen retter sig ud mod verden.

Skaløes linjer udtrykker en længsel, og en af dem – uden sammenligning – Skaløe er på linje med, er den romerske forfatter Juvenal. Han revsede det romerske folk for at have flyttet blikket fra at være optaget af og ansvarligt for samfundet til at være optaget af mad og underholdning. ”Panem et circenses” kaldte han det – brød og cirkus ordret, og med det sidste tænkte han på de væddeløb og de makabre forestillinger, som romerne brugte som underholdning. Magthaverne afledte folkets opmærksomhed fra samfundet og ansvarligheden ved at uddele madvarer og arrangere underholdning og derved kunne de manipulere med folket. Sådan ser vores eget samfund i vidt omfang også ud. Men heldigvis er der stadig en registrering hos mange af, at det ikke skal være på den måde. At det totale underholdnings- og tilfredsstillelsessamfund er tomt. Mon ikke de fleste mærker, at der også er en længsel efter noget, der giver mening på et større plan. Det er i al fald det Skaløe udtrykker, om også hans linjer slutter med, at den, der længes på denne måde er hjemløs i verden.

Man er i hvert fald hjemløs i den del af verden, som ikke sanser indholdet i hans linjer. Men det vil være kristendommens påstand, at netop denne længsel er noget, som er en grundlæggende del af mennesket, og at den er ilagt fra skabelsens morgen. En længsel i skabningen efter skaberen. En pegning udad mod noget andet end sig selv, ville nogen sige. Hvis man ser mennesket som et væsen, der længes efter noget mere end blot tilfredsstillelsen af egne drifter, er man på vej mod opdagelsen af, hvad et menneske er. Et væsen, der længes efter mening og sammenhæng og dybest set længes efter Gud. Måske mange mærker det lige netop i vores egen samtid. Når man gennemlever en krise, vil man ofte skærpe sansen for det, der er det væsentlige og vigtige i ens liv.

Juvenals satiriske bemærkninger om folket der pacificeres af brød og skuespil sættes i relief af Jesu ord om, at han er livets brød. Han siger det i dagens evangelium på midfaste søndag:

Da skaren nu så, at Jesus ikke var der og hans disciple heller ikke, gik de om bord i bådene og kom til Kapernaum og ledte efter Jesus. Og da de fandt ham på den anden side af søen, sagde de til ham: »Rabbi, hvornår er du kommet hertil?« Jesus svarede dem: »Sandelig, sandelig siger jeg jer: I leder ikke efter mig, fordi I fik tegn at se, men fordi I fik brød at spise og blev mætte. Arbejd ikke for den mad, som forgår, men for den mad, som består til evigt liv, den som Menneskesønnen vil give jer; for ham har Faderen, Gud selv, sat sit segl på.« Så sagde de til ham: »Hvad skal vi gøre, for at vi kan gøre Guds gerninger?« Jesus svarede dem: »Guds gerning er den, at I tror på ham, han har udsendt.« Da sagde de til ham: »Hvilket tegn gør du, så vi kan se det og tro dig? Hvad kan du gøre? Vore fædre spiste manna i ørkenen, som der står skrevet: »Brød fra himlen gav han dem at spise.« Jesus sagde så til dem: »Sandelig, sandelig siger jeg jer: Moses gav jer ikke brødet fra himlen, men min fader giver jer brødet fra himlen, det sande brød. For Guds brød er det, der kommer ned fra himlen og giver liv til verden.« De sagde til ham: »Herre, giv os altid det brød!« Jesus sagde til dem: »Jeg er livets brød. Den, der kommer til mig, skal ikke sulte, og den, der tror på mig, skal aldrig tørste.

(Johannesevangeliet kapitel 6 vers 24-35)

Jesus taler til nogle jøder, som var kommet over til ham for at stille ham nogle spørgsmål. Det er tydeligt, at de spørger ud fra den opfattelse, de på den tid havde af sig selv, som dem, der var forbundet med historien helt tilbage til det folk, der oprindeligt var vandret med Moses gennem ørkenen, og som var blevet bispist med det brød, Gud havde ladet dale ned til dem. Jøderne skulle ikke frygte for at gå under i ørkenen, men stole på Gud og leve af det, han sendte dem. For jøderne var denne vandring en af de mest afgørende ændringer i Israels historie. En vandring fra slaveriet til det forjættede land, en vandring som levede i folkets bevidsthed.

Dette billede tager Jesus op og anvender på en for jøderne temmelig provokerende måde. "Moses gav jer ikke brødet fra himlen" siger han. Det betyder i denne sammenhæng: "Det jeg er kommet for at give jer, er så uendelig meget mere end det, Moses gav jer. For her er livets brød."

Brødet er her billedet på hele betingelsen for at leve. Men mange lever jo uden troen, og det vil de synes går fint. Man kan jo godt opretholde det fysiske liv uden at have Jesus som grundlag. Hvad er det så for et liv, der her tales om?

Det liv, der tales om her, er mere end opretholdelsen af tilværelsen. Det er det liv, vi kun kan få skænket af Gud, i modsætning til det liv, vi selv kan skabe os.

Vi opfatter jo ellers som regel tilværelsen som noget, vi selv skal være ansvarlige for. Sjældent har der vel som i vores egen tid været lagt planer for det perfekte liv.

Det har som sin følgevirkning, at mange bliver skyldbetyngede, når de opdager, at livet ikke er perfekt, at det perfekte er umuligt, og at man i sin stræben efter det perfekte liv blot ignorerer

erkendelserne af, hvad man kan forvente sig af livet, og hvad man ikke kan forvente sig. I dag er horisonten ofte blevet meget kort, og vi regner med, at hvis vi blot gør os rigtig meget umage, kan det godt lade sig gøre at tilrettelægge alting. Sådan har vi i al fald haft det en del år.

Opfattelsen af vores evne til at tilrettelægge livet er vel den tydeligste modsætning til den måde, Jesus taler om livet på. Det vil ikke sige, at Jesu ord kan tolkes i retning af at mennesket ikke skal tage ansvar for sit liv. Det er ikke det passive og afventende, der appelleres til, når der tales mod den opfattelse, at livet er noget man kan besidde. Men i dagens tekst taler Jesus om livet på en ganske særlig måde, som vi må prøve at forstå, hvis vi vil finde ind til kernen i dagens tekst. Han siger direkte, at han er selve livets næringskilde. Så når man forsøger at leve livet helt for sig selv og ud af sine egne kilder, indebærer det, at man er i ensomhed, man ikke kan hive sig selv væk fra. Det er jo det evige liv, Jesus taler om, når han taler om, at han er livets brød. Det er ikke et tilskud til noget andet, men det er hele livets indhold.

Det liv skal modtages, man kan ikke selv frembringe det. Derfor oplever nogen af og til, hvorledes de først erfarer hvad livet egentlig består af, når de er i tilværelsens grænseområder, hvor man pludselig erfarer, enten ved en alvorlig sygdom eller ved andre former for kriser, at livet har dybere dimensioner end dem, man først antog det for.

Egentlig betyder ordet krise noget med at skelne og at afgøre noget. Og afgørelser kan man jo have svær ved at foretage og man kan udskyde dem, fordi de er smertelige. En krise er en tilstand, som kan føre frem til noget nyt, og kriser hører med til livet. Det betyder ikke, at man skal tro, at enhver dårlig periode i ens liv er udtryk for, at der nok er en højere mening med dårligheden, men det betyder, at noget nyt ofte kommer frem på en måde, som kan være forbundet med lige netop det, vi i dag betegner som en krise.

Hvad lever mennesket af? Af ikke at leve for sig selv, men dybest set af alt det, som udgår fra Gud. Gud som er nærværende, og uden hvis nærvær vi er overladt til os selv og dermed er der ikke stillet store forhåbninger i vente. Men nu er nærværet til stede. Guds rige er kommet til enhver, som vil tage imod det. Det er ikke synligt på en sådan måde, at vi kan se det og røre ved det, men det er her og det gives til alle. Gud giver os i Kristus livets brød. Det er hele vort håb.
Amen.

Mikkel Wold, 22. marts 2020